

Keski-Pohjanmaa, VARK-alueet
Mellersta-Österbotten, VARK-områden**722. Boplatsvallar i Bläckisåsen och Köyrisåsen 100342****VARK-alueen perustelu:**

Seitsemän kivi-kautisen asumuspainannekohteen muodostama usean kilometrin pituinen yhtenäinen asuinpaikka-alueiden ketju, johon liittyy myös yksi röykkiökohte. Alueella on yhteensä yli sata asumuspainannetta. Harjulla sijaitsevat kohteet sijaitsevat osin Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan maakunnissa.

Kunta: Kaustinen**Kohde:** Pläkkisenharju 1**Tyyppi:** asuinpaikat**Ajoitus:** kivi-kautinenLisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=236010040>**Kunta:** Kaustinen**Kohde:** Vaaranklumpi**Tyyppi:** kivi-rakenteet**Ajoitus:** kivi-kautinenLisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=236010041>**Kunta:** Kaustinen**Kohde:** Pläkkisenharju 2**Tyyppi:** asuinpaikat**Ajoitus:** kivi-kautinenLisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=236010047>**762. Frimodigsgrundet 100779****Kunta:** Kokkola**Kohde:** Frimodigsgrundet**Tyyppi:** alusten hylky**Ajoitus:** historiallinen**Lyhyt kohdekuvaus:**

Puurunkoisen parkkilaivan hylky sijaitsee Kokkolan Ykspihlajassa vanhan satama-alueen laitamalla. Laiva on päättynyt hylkyksi 1909 tapahtuneen haaksirikon jälkeen. Hyllyn rungon sisällä ja sen ympäristössä runsaasti irrallaan olevaa puu- ja metallimateriaalia. Kattavasti dokumentoitu hylky liittyy useisiin tiedossa oleviin sataman kulttuuriympäristön tapahtumiin ja muihin kulttuuriperintökohteisiin.

VARK-perustelut:

Kohde kuvaa erinomaisesti merenkulun historiaa. Vanhentuneiden laivatyyppien hylkääminen satama-alueen reunamille ja niiden materiaalien myöhempi hyödyntäminen kierrätystavarana näkyy hylkyssä.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=2427>

Kommun: Karleby**Objekt:** Frimodigsgrundet**Typ:** fartygsvrak**Datering:** historisk**Beskrivning:**

Vraket efter ett barkskepp med träskrov i Yxpila i Karleby, i utkanten av det gamla hamnområdet. Skeppet blev ett vrak efter ett skeppsbrott år 1908. Innanför vrakets skrov och i dess omgivning finns det rikligt med löst trä- och metallmaterial. Vraket, som dokumenterats på omfattande sätt, är kopplat till flera kända händelser i hamnens kulturmiljö och andra kulturtraditionsobjekt.

Grunder för VARK-urvalet:

Objektet beskriver på ett utomordentligt sätt sjöfartens historia. Slopandet av föråldrade skeppstyper i hamnområdets utkanter och senare återvinning av deras material syns i vraket.

Läs mera om objektet: <https://www.kyppi.fi/svark.aspx?id=2427>

763. Hangaskangas 100798**Kunta:** Kannus**Kohde:** Hangaskangas**Tyyppi:** asuinpaikat; kivirakenteet; työ- ja valmistuspaikat**Ajoitus:** historiallinen; kivistä**Lyhyt kohdekuvaus:**

Kivikkoisen kankaan laella sijaitseva neoliittiselle kivikaudelle ajoittuva jätinkirkko, joka muodostuu U-kirjaimen muotoisesta kivivallista (leveys 3–4 m, korkeus 50 cm). Vallin suorat sivut ovat 30 metriä ja 50 metriä pitkiä, ja niiden välinen etäisyys on noin 30 metriä. Vallin sisällä on kiviröykkiö (4 x 4 m, korkeus 70 cm), ja vallin ulkopuolelta rinteestä on asuinpaikkaa osoittavia löytöjä.

VARK-perustelut:

Monimuotoinen jätinkirkko, jossa vaillinaisen ympärysvallin sisällä röykkiö ja vieressä ulkopuolella asuinpaikka-alue.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=217010019>

764. Harrbådantie 100591**Kunta:** Kokkola**Kohde:** Harrbådantie**Tyyppi:** puolustusvarustukset**Ajoitus:** historiallinen**Lyhyt kohdekuvaus:**

Neljä Krimin sodan aikana vuonna 1854 rakennettua puolustusvallia. Isoin kivistä ja maasta rakennetuista

valleista on kooltaan 40 x 7 metriä (korkeus 1,5 m), ja siihen liittyy kaksi tykkiasemaa.

VARK-perustelut:

Erinomainen esimerkki Krimin sodan aikaisesta puolustusrakenteesta.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000010036>

Kommun: Karleby

Objekt: Harrbådantie

Typ: försvarsverk

Datering: historisk

Beskrivning:

Två försvarsvallar som byggts under Krimkriget år 1853. Den största av de vallar som byggts av sten och jord är 40 x 7 meter stor (höjd 1,5 m) och en kanonställning är anknuten till den.

Grunder för VARK-urvalet:

Ett utomordentligt exempel på en försvarskonstruktion från tiden för Krimkriget.

Läs mera om objektet: <https://www.kyppi.fi/svark.aspx?id=1000010036>

765. Kalettomanjärvi 101105

Kunta: Halsua

Kohde: Kalettomanjärvi

Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat

Ajoitus: historiallinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Poikkeuksellisen suuri tervahauta (halkaisija vallien ulkoreunalta 35 m, keskuskuopan halkaisija 29 m ja syvyys 1,5 m). Hyvin säilyneen haudan halssi suuntautuu koilliseen. Kohde ajoittuu historialliselle ajalle.

VARK-perustelut:

Hyvin säilynyt ja suurikokoinen kohde. Historiallisella ajalla tervapoltto oli Keski-Pohjanmaalle tyypillinen ja merkittävä elinkeino, ja varsinkin Halsualla on runsaasti tervahautoja.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000025429>

766. Kangas 100760

Kunta: Kaustinen

Kohde: Kangas

Tyyppi: asuinpaikat; hautapaikat

Ajoitus: kivikautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Yksi Suomen laajimmista neoliittisen, eli keraamisen kivikauden asuinpaikka-alueista. Noin kilometrin pituisella ja 200 metrin levyisellä alueella on nähtävissä yli 130 soikeaa tai pyöreää kivikautista asumuspainannetta. Asuinpaikan tutkimuksissa on löydetty myös punamultahautakalmisto. Löytöaineisto edustaa tyypillistä kampakeramiikkaa ja myöhäiskampakeramiikkaa. Kohde on osin hiekanoton ja viemärikaivantojen tuhoama, mutta kohde on pääosin hyvässä kunnossa.

VARK-perustelut:

Poikkeuksellisen laaja neoliittisen kivikauden asumuspainennekohde, jolta on löydetty myös punamultahautakalmisto. Suomen kivikauden keskeisimpiä kohteita.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=236010002>

767. Karjajärvi 100806

Kunta: Kokkola

Kohde: Karjajärvi

Tyyppi: hautapaikat

Ajoitus: pronssikautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Neljä matalaa kiviröykkiötä (halkaisija 4–8 m) kallioharjanteen laella. Osassa röykkiöitä on jälkiä penkomisesta. Röykkiöiden viereltä on tehty asuinpaikkalöytöjä. Rantakorkeuden perusteella kohde ajoittuu pronssikaudelle. Kohteen sijainti kallion laella soituvan järven rannalla kuvastaa hyvin pronssikauden aikaista sijaintia saarella meren äärellä.

VARK-perustelut:

Tyypillinen pronssikauden hautaröykkiökohde, jonka erityispiirteenä on viereltä löydetty asuinpaikka. Pronssikautiset asuinpaikat ovat harvinaisia, ja röykkiöihin liittyvä asuinpaikka tekee kohteesta tutkimuksellisesti mielenkiintoisen.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=429010003>

Kommun: Karleby

Objekt: Karjajärvi

Typ: gravplatser

Datering: bronsålder

Beskrivning:

Fyra låga stenrösen (diameter 4–8 m) på ett klippkrön. I en del av rösena finns det spår av att någon rotat där. Bredvid rösena har man gjort boplatssfynd. Utifrån strandhöjden är objektet från bronsåldern. Objektets placering uppe på klippkrönet vid en försumpad strand illustrerar väl dess placering under bronsåldern på en ö vid havet.

Grunder för VARK-urvalet:

Ett typiskt gravröseobjekt från bronsåldern, vars särdrag utgörs av den boplat som påträffats bredvid det. Boplatser från bronsåldern är sällsynta och boplatserna i anknytning till rösena gör objektet forskningsmässigt intressant.

Läs mera om objektet: <https://www.kyppi.fi/svark.aspx?id=429010003>

768. Katariinan Kalmisto 101062

Kunta: Kokkola

Kohde: Katariinan Kalmisto

Tyyppi: hautapaikat

Ajoitus: historiallinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Kokkolan kaupungin ruutuasemakaavan länsipuolelle vuonna 1710–1711 perustettu hautausmaa ruttoepidemian uhreille. Ruttohautausmaa on sijainnut nykyisen Katariinan aukion paikalla. Itse kiviaidan ympäröimä Katariinan kalmisto ja sen hautakammiot periytyvät 1770-luvulle, kun ruttokalmiston läheisyyteen perustettiin uusi hautausmaa. Viimeiset hautaukset on tehty paikalle 1840-luvulla.

VARK-perustelut:

Alun perin ruttohautausmaaksi perustettu Katarinan kalmisto edustaa myös varakkaampien kaupunkilaissukujen hautaustapaa 1700-luvun lopulla.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000014478>

Kommun: Karleby

Objekt: Katariinan Kalmisto

Typ: gravplatser

Datering: historisk

Beskrivning:

En gravgård som grundats år 1710–1711 väster om Karleby stads rutnätsplan för offren under pestepidemin. Pestgravgården har funnits på platsen för nuvarande Katarinetorget. Själva Katarine gravgård, som är omringad av ett stengärde, och dess gravkammare har sina anor i 1770-talet, då en ny gravgård grundades i närheten av pestgravgården. De sista gravarna har lagts på platsen på 1840-talet.

Grunder för VARK-urvalet:

Katarine gravgård, som ursprungligen grundades som pestgravgård, är också representativ för begravningsättet för de mer förmögna stadssläktorna under slutet av 1700-talet.

Läs mera om objektet: <https://www.kyppi.fi/svark.aspx?id=1000014478>

769. Kiikkuniemen varhaiskampakeraamiset kohteet 100252

VARK-alueen perustelu:

Kolme vierekkäistä neoliittisen kivikauden alkuun ajoittuvaa varhaiskampakeramiikan aikaista asuinpaikkaa, jotka muodostavat poikkeuksellisen laajan asuinpaikka-alueen. Alue on sijainnut Perhonjoen suulla noin 5000–4000 eaa.

Kunta: Veteli

Kohde: Hautaketo/Emäntäkoulu

Tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=924010008>

Kunta: Veteli

Kohde: Kiikkuniemi

Tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=924010012>

Kunta: Veteli

Kohde: Kiikkuniemi 2

Tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000031274>

770. Kivineva 101076

Kunta: Kannus

Kohde: Kivineva

Tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

15 neoliittisen kivikauden asumuspainannetta, jotka muodostavat kaksi-, kolme- ja viisihuoneisia rivitaloja. Suurin osa painanteista on halkaisijaltaan noin 10 metrin kokoisia, ja pisimmän viiden painanteen rivitalon kokonaispituus on 55 metriä. Painanteet sijaitsevat kapealla hiekkaharjanteella yli 300 metrin matkalla. Tutkimusten perusteella kohteessa on ollut asutusta merenrantavaiheessa tyypillisen kampakeramiikan aikana ja yli tuhat vuotta myöhemmin viereisen suoalueen kurouduttua omaksi järveksi.

VARK-perustelut:

Hyvin säilynyt neoliittisen kivikauden monihuoneisia asumuspainanteita, eli niin sanottuja rivitaloja sisältävä kohde. Kohteen monivaiheinen asutushistoria on erityisen mielenkiintoinen.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000028513>

771. Kokkolan ulkosaariston muinaisjäännökset 100340

VARK-alueen perustelu:

Ainutlaatuinen ulkosaariston kalastus- ja hylkeenpyyntikulttuurin kohdekokonaisuus.

Kunta: Kokkola

Kohde: Grilliskäret

Tyyppi: asuinpaikat; kivirakenteet; kultti- ja tarinapaikat; työ- ja valmistuspaikat

Ajoitus: historiallinen

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=272010014>

Kunta: Kokkola

Kohde: Kallskäret

Tyyppi: asuinpaikat; kivirakenteet; kulkuväylät; työ- ja valmistuspaikat

Ajoitus: historiallinen

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=272010017>

Kunta: Kokkola

Kohde: Norra Hamnskäret

Tyyppi: asuinpaikat; kivirakenteet

Ajoitus: historiallinen

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000031482>

Grunder för VARK-området:

En unik objektshelhet kring fiske- och säljaktkulturen i den yttre skärgården.

Kommun: Karleby

Objekt: Grillskäret

Typ: arbets- och tillverkningsplatser; boplatser; kult- och berättelseplatser; stenkonstruktioner

Datering: historisk

Läs mera om objektet: <https://www.kyppi.fi/svark.aspx?id=272010014>

Kommun: Karleby

Objekt: Kallskäret

Typ: arbets- och tillverkningsplatser; boplatser; färdvägar; stenkonstruktioner

Datering: historisk

Läs mera om objektet: <https://www.kyppi.fi/svark.aspx?id=272010017>

Kommun: Karleby

Objekt: Norra Hamnskäret

Typ: boplatser; stenkonstruktioner

Datering: historisk

Läs mera om objektet: <https://www.kyppi.fi/svark.aspx?id=1000031482>

772. Kuurnakangas 1 100684

Kunta: Kokkola

Kohde: Kuurnakangas

Tyyppi: asuinpaikat; kivirakenteet

Ajoitus: kivikautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Seitsemän röykkiötä Kuurnakankaan harjanteen korkeimmalla kohdalla. Kohteeseen kuuluu isompia keskuskuopallisia röykkiöitä (4 kpl), pienempiä röykkiöitä ilman keskuskuoppaa (3 kpl) ja asuinpaikka. Kohde ajoittuu neoliittiselle kivikaudelle, Kierikin/Pöljän keraamiseen vaiheeseen.

VARK-perustelut:

Monimuotoinen ja näyttävä neoliittisen kivikauden aikana saaristossa sijainnut röykkiö- ja asuinpaikkakohde.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=315010025>

Kommun: Karleby

Objekt: Kuurnakangas

Typ: boplatser; stenkonstruktioner

Datering: stenålder

Beskrivning:

Sju rösen på den högsta punkten av Kuurnakangas ås. Objektet omfattar störa rösen med centralgropar (4 st.), mindre rösen utan centralgrop (3 st.) och en boplatz. Objektet är från neolitikum, från Kierikki-/Pöljäkeramikfasen.

Grunder för VARK-urvalet:

Ett heterogent och mäktigt röse- och boplatzobjekt från neolitikum, vilket funnits i skärgården.

Läs mera om objektet: <https://www.kyppi.fi/svark.aspx?id=315010025>

773. Kämppekangas 100983

Kunta: Kokkola

Kohde: Kämppekangas

Tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Kivikkoiseen moreeniin raivattu asumuspainanne (8 x 14 m, syvyys 1,5 m), jota ympäröi 2 metriä levä kivivalli. Vallissa painauma näkyvät kulkuaukot on sijoitettu lyhyisiin päätyihin. Asumuspainanteen länsipäässä on kivipaasi (90 x 50 x 50 cm), joka vaikuttaa kaatuneen pystyasennosta kyljelleen. Asumuspainanteen edustalla on kivistä raivattu piha-alue (6 x 16 m), josta lähtee rantakivikkoon raivattu polku. Polku päättyy pienempään raivattuun alueeseen, jonka vieressä on rakkakuoppa. Lähistöllä sijaitsee myös kolme kivikkoon raivattua veneenvetouraa. Kohde ajoittuu neoliittiselle kivikaudelle, ja se edustaa Kierikin/Pöljän keraamisen ajan asutusta ulkosaaristossa.

VARK-perustelut:

Kämppekangas on harvinainen ja monimuotoinen neoliittisen kivikauden asuinpaikka, jossa kivikkoon raivatut rakenteet ovat havaittavissa maan pinnalle. Kohde on merkittävä ja sillä on runsaasti tutkimuspotentiaalia.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=315010051>

Kommun: Karleby

Objekt: Kämppekangas

Typ: boplatser

Datering: stenålder

Beskrivning:

En boplatzgrop som röjts i stenig morän (8 x 14 m, djup på 1,5 m), som är omgiven av en två meter bred stenvall. De ingångsöppningar som syns som sänkor i vallen har placerats i de korta ändorna. I den västra ändan av boplatzgropen finns det en megalit (90 x 50 x 50 cm), som verkar ha fallit från upprätt ställning till sidoställning. Ett gårdsområde (6 x 16 m) som röjts från stenar i förgrunden av boplatzgropen, varifrån går en stig som röjts i strandstenarna. Stigen upphör i ett mindre röjt område, intill en grop som gjorts i stenjorden. I närheten finns det också tre båtdragspår som röjts i stenjorden. Objektet är från neolitikum och det är representativt för bosättningen under Kierikkis/Pöljäs keramiska tid i den yttre skärgården.

Grunder för VARK-urvalet:

Kämppekangas är en sällsynt och heterogen boplatz från neolitikum, med konstruktioner som röjts i stenjorden, vilka syns på markytan. Objektet är betydande och det har stor forskningspotential.

Läs mera om objektet: <https://www.kyppi.fi/svark.aspx?id=315010051>

774. Miekkakaaran asumuspainanteet 100253**VARK-alueen perustelu:**

Kahdeksan vierekkäisen neoliittisen kivikauden asuinpaikan muodostama kohdekokonaisuus, jossa on yhteensä yli 200 asumuspainannetta ja jätinkirkko. Kyseessä on yksi Suomen suurimmista asumuspainannekeskittymistä.

Kunta: Kokkola

Kohde: Hautakangas

Tyyppi: kivistykset

Ajoitus: kivikautinen

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=315000078>

Kunta: Kokkola

Kohde: Miekkakaarat

Tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=315010069>

Kunta: Kokkola

Kohde: Pahanportaanräme

Tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=315010070>

Kunta: Kokkola

Kohde: Lehdonpalo

Tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=429010015>

Kunta: Kokkola

Kohde: Miekkakaarat 6

Tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000025302>

Kunta: Kokkola

Kohde: Miekkakaarat 7

Tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000030145>

Kunta: Kokkola

Kohde: Miekkakaarat 8

Tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000030146>

Kunta: Kokkola

Kohde: Pahanportaanräme 2

Tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000030149>

Grunder för VARK-området:

En objektshelhet som utgörs av två bredvidliggande boplatser från neolitikum, med sammanlagt över 200 boplatsgropar och en jättekyrka. Det handlar om ett av Finlands största koncentrationer av boplatsgropar.

Kommun: Karleby

Objekt: Hautakangas

Typ: stenkonstruktioner

Datering: stenålder

Läs mera om objektet: <https://www.kyppi.fi/svark.aspx?id=315000078>

Kommun: Karleby

Objekt: Miekkakaarat

Typ: boplatser

Datering: stenålder

Läs mera om objektet: <https://www.kyppi.fi/svark.aspx?id=315010069>

Kommun: Karleby

Objekt: Pahanportaanräme

Typ: boplatser

Datering: stenålder

Läs mera om objektet: <https://www.kyppi.fi/svark.aspx?id=315010070>

Kommun: Karleby

Objekt: Lehdonpalo

Typ: boplatser

Datering: stenålder

Läs mera om objektet: <https://www.kyppi.fi/svark.aspx?id=429010015>

Kommun: Karleby

Objekt: Miekkakaarat 6

Typ: boplatser

Datering: stenålder

Läs mera om objektet: <https://www.kyppi.fi/svark.aspx?id=1000025302>

Kommun: Karleby

Objekt: Miekkakaarat 7

Typ: boplatser

Datering: stenålder

Läs mera om objektet: <https://www.kyppi.fi/svark.aspx?id=1000030145>

Kommun: Karleby

Objekt: Miekkakaarat 8

Typ: boplatser

Datering: stenålder

Läs mera om objektet: <https://www.kyppi.fi/svark.aspx?id=1000030146>

Kommun: Karleby

Objekt: Pahanportaanräme 2

Typ: boplatser

Datering: stenålder

Läs mera om objektet: <https://www.kyppi.fi/svark.aspx?id=1000030149>

775. Ohtakari 100873

Kunta: Kokkola

Kohde: Ohtakari

Tyyppi: kultti- ja tarinapaikat

Ajoitus: historiallinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Kaksi jatulintarhaa, eli kivilabyrinttia Ohtakarin saarella. Tarhat on rakennettu saaren korkeimmalle kohdalle somerikkoon. Niiden halkaisijat ovat 8–9,5 metrin välillä.

VARK-perustelut:

Ohtakarin jatulintarhat kuuluvat paikalliseen saariston kalastus- ja hylkeenpyyntikulttuuriin, ja ne ovat tämän muinaisjäännöstyyppin tyypillisiä edustajia.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=429010002>

Kommun: Karleby

Objekt: Ohtakari

Typ: kult- och berättelseplatser

Datering: historisk

Beskrivning:

Två stenlabyrinter på ön Ohtakari, vilka är byggda i ett klapperstensfält på öns högsta punkt. Deras diameter är mellan 8-9,5 m.

Grunder för VARK-urvalet:

Stenlabyrinterna på Ohtakari hör till den lokala fiske- och säljaktkultur i skärgården och de är typiska representanter för denna fornlämningstyp.

Läs mera om objektet: <https://www.kyppi.fi/svark.aspx?id=429010002>

776. Pieleskangas 1 101223

Kunta: Perho

Kohde: Pieleskangas 1

Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat

Ajoitus: historiallinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Poikkeuksellisen iso historiallisen ajan tervahauta, jossa on kolme vallia (läpimitat 22 m, 17 m ja 13 m). Keskuskuopan halkaisija on 10 metriä ja se on 1,1 metriä syvä. Haudan halssin suuntautuu itään. Noin kahdenkymmenen metrin päässä tervahaudasta sijaitseva kiuas osoittaa tervapirtin paikan.

VARK-perustelut:

Tervanpoltto on Keski-Pohjanmaalle tyypillinen elinkeino, ja varsinkin Perhossa on runsaasti tervahautoja. Kohde on otettu mukaan edustamaan alueen tervanpolttoperinnettä.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000039461>

777. Pikiruukki 100665

Kunta: Kokkola

Kohde: Pikiruukki

Tyyppi: puolustusvarustukset

Ajoitus: historiallinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Kaksi Krimin sodan aikana vuonna 1854 rakennettua matalaa tykkipatteria. Kivistä ja maasta rakennetut vallit ovat hieman yli 20 ja 30 metriä pitkiä. Pitemmässä vallissa on kolme ampuma-aukkoa. Valleja on tutkittu kaivauksin 1999.

VARK-perustelut:

Erinomainen esimerkki Krimin sodan aikaisesta puolustusrakenteesta.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000011752>

Kommun: Karleby

Objekt: Pikiruukki

Typ: försvarsverk
Datering: historisk

Beskrivning:

Två låga artilleribatterier som byggts under Krimkriget år 1853. De vallar som byggts av sten och jord är lite över 20 och 30 meter långa. I den längre vallen finns tre skjutöppningar. Vallarna har utforskats med utgrävningar 1999.

Grunder för VARK-urvalet:

Ett utomordentligt exempel på en försvarskonstruktion från tiden för Krimkriget.

Läs mera om objektet: <https://www.kyppi.fi/svark.aspx?id=1000011752>

778. Pirttisalo 1 100619

Kunta: Kokkola
Kohde: Pirttisalo 1
Tyyppi: asuinpaikat; kivirakenteet
Ajoitus: kivikautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Kohteessa on kaksi kivivallia (mahdollisesti pitkäröykkiötä, 18–20 x 3 m) ja pitkänomainen asumuspainanne (14 x 5 m). Neoliittiselle kivikaudelle ajoittuva kohde on sijainnut aikoinaan jyrkkäreunaisen saaren tasaisemmalla lakialueella.

VARK-perustelut:

Pirttisalo 1:n röykkiöt ovat kookkaita ja hyvin säilyneitä tyyppinsä edustajia. Muista vastaavista röykkiökohteista poiketen kohteeseen kuuluu myös asumuspainanne, jonka kanssa röykkiöt muodostavat näyttävän ja tutkimuksellisesti arvokkaan neoliittisen kivikauden kokonaisuuden.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=315010014>

Kommun: Karleby
Objekt: Pirttisalo 1
Typ: boplatser; stenkonstruktioner
Datering: stenålder

Beskrivning:

I objektet finns det två stenvallar (eventuellt ett långröse 18–20 x 3 m) och en avlång boplatsgrop (14 x 5 m). Objektet från neolitikum har en gång i tiden funnits på det jämnare krönet på holmen med branta kantsluttningar.

Grunder för VARK-urvalet:

Rösen i Pirttisalo 1 är stora och välbevarade representanter för sin typ. Med avvikelse från motsvarande röseområden, omfattar objektet också en boplatsgrop, med vilken rösen bildar en mäktig och forskningsmässigt värdefull helhet från neolitikum.

Läs mera om objektet: <https://www.kyppi.fi/svark.aspx?id=315010014>

779. Ristineva 100834**Kunta:** Kokkola**Kohde:** Ristineva**Tyyppi:** kivrakenteet**Ajoitus:** kivikautinen**Lyhyt kohdekuvaus:**

Kaksi toisissaan kiinni olevaa soikionmuotoista kehävallia, jotka sijaitsevat pyöreällä suosaarekkeella. Vallien leveys on 1,5–2 metriä ja korkeus noin 0,4 metriä. Kehät ovat 28 metriä pitkiä ja 6 metriä leveitä, lähes itä-länsisuuntaisia ja niillä on yhteinen pitkä keskivalli. Koko rakennelman läpimitta on noin 28 x 15 metriä, ja se on luokiteltavissa neoliittisen kivikauden jätinkirkoksi. Etelävallissa sijaitsee niin sanottu kraateriröykkiö. Kehien yhteinen keskivallin on muita paksumpi, ja sen toisessa päässä on 2 x 4 metrin laajuinen raivattu painanne.

VARK-perustelut:

Hyvin säilynyt ja näyttävä kohde, joka edustaa hyvin Pohjanmaan neoliittiselle kivikaudelle ominaisia jätinkirkkoja. Kahdesta vierekkäisestä kehävallista koostuva rakenne on kuitenkin harvinainen, mikä lisää kohteen tutkimuksellista arvoa. Nykyinen sijainti suon keskellä metsäsaarekkeella kuvastaa hyvin kohteen käyttöajan sijaintia veden ympäröimänä.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=315010012>

Kommun: Karleby**Objekt:** Ristineva**Typ:** stenkonstruktioner**Datering:** stenålder**Beskrivning:**

Två ellipsformade ringvallar som sitter fast i varandra och finns på en rund myrholme. Vallarnas bredd är 1,5–2 meter och höjden är cirka 0,4 meter. Ringarna är 28 meter långa och 6 meter breda och går i så gott som öst-västlig riktning och de har en gemensam lång mittvall. Hela konstruktionens diameter är cirka 28 x 15 meter och den kan klassificeras som en jättekyrka från neolitikum. Vid den södra vallen finns det ett så kallat kraterösk. Ringarnas gemensamma mittvall är tjockare än övriga och i dess andra ända finns det en röjd sänka på 2 x 4 m.

Grunder för VARK-urvalet:

Ett välbevarat och mäktigt objekt, som väl representerar de jättekyrkor som är karakteristiska för neolitikum i Österbotten. En konstruktion som utgörs av två bredvidliggande ringvallar är dock sällsynt, vilket ökar objektets forskningsmässiga värde. Den nuvarande placeringen mitt i myren på en skogsholme illustrerar väl objektets placering under brukstiden, då det omgavs av vatten.

Läs mera om objektet: <https://www.kyppi.fi/svark.aspx?id=315010012>

780. Tressunharju 100685

Kunta: Kokkola**Kohde:** Tressunharju**Tyyppi:** asuinpaikat; kivirakenteet; työ- ja valmistuspaikat**Ajoitus:** historiallinen; kivikautinen**Lyhyt kohdekuvaus:**

Jätinkirkko sijaitsee pitkänomaisen mäen laella. Kyseessä on vahvarakenteinen 40 x 18 metrin kokoinen kivistä kasattu kehävalli, joka ajoittuu neoliittiselle, eli keraamiselle kivikaudelle. Jätinkirkon vieressä on kahden asumuspainanteen muodostama paritalo.

VARK-perustelut:

Hyvin säilynyt, näyttävä ja suuri jätinkirkko, joka edustaa hyvin Pohjanmaan ainutlaatuista neoliittisen kivikauden jätinkirkkoilmiötä. Kohde sijaitsee jätinkirkoille tyypillisesti suosaarekkeen jyrkällä reunalla, mikä havainnollistaa hienosti kohteen käyttöaikaista sijaintia veden ympäröimänä. Kohdetta ei ole tutkittu kaivauksin ja se sisältää runsaasti tutkimuspotentiaalia.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=315010071>

Kommun: Karleby**Objekt:** Tressunharju**Typ:** arbets- och tillverkningsplatser; boplatser; stenkonstruktioner**Datering:** historisk; stenålder**Beskrivning:**

Jättekyrkan finns på krönet på en avlång backe. Det handlar om en kraftigt byggd 40 x 18 meter stor ringvall som samlats av stenar och som är daterad till neolitikum, det vill säga den keramiska stenåldern. Bredvid jättekyrkan finns ett parhus som bildar två boplatsgropar.

Grunder för VARK-urvalet:

En välbevarad, mäktig och stor jättekyrka, som väl representerar det unika jättekyrkfenomenet från neolitikum i Österbotten. Objektet är beläget på den branta sluttningen av en myrholme, vilket är typiskt för jättekyrkor och fint illustrerar att objektet låg omgivet av vatten under användningstiden. Objektet har inte utforskats med utgrävningar och det har stor forskningspotential.

Läs mera om objektet: <https://www.kyppi.fi/svark.aspx?id=315010071>

781. Vanha kirkko 100739**Kunta:** Toholampi**Kohde:** Vanha kirkko**Tyyppi:** kirkkorakenteet**Ajoitus:** historiallinen**Lyhyt kohdekuvaus:**

Vanha kirkko on sijainnut noin 200 metrin päässä Kirkkojärven rannasta tasalakisen kumpareen laella. Paikalla on sijainnut Toholammin ensimmäinen kirkko vuosina 1665–1765, ja toinen kirkko ja sen kellotapuli vuosina 1765–1860. Nykyisin paikalla on muistomerkki, ja kirkkoa ympäröinyt hautausmaa on

ympäröity aidalla.

VARK-perustelut:

Kohde on maisemallisesti ja historiallisesti edustava ja hyvin saavutettavissa. Kohde tutkimaton, ja ainakin sen vanhimmat vaiheet ovat tutkimuksellisesti kiinnostavia.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000019714>

782. Wellamo 100522

Kunta: Kokkola

Kohde: Wellamo

Tyyppi: alusten hylky

Ajoitus: historiallinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Teräsrakenteinen höyrylaivan hylky avomerellä. Vuonna 1916 upponen hyllyn runko makaa tasaisella merenpohjalla hieman oikealle kyljelleen kallistuneena. Valtaosa aluksen rakenteellisista yksityiskohdista on edelleen tallessa. Savupiippu ja mastot ovat kuitenkin irronneet. Kannen yläpuolisia alueita on tutkittu sekä esineistöä nostettu. Rungon sisäpuolisia osia ei ole tarkasteltu uppoamisen jälkeen.

VARK-perustelut:

Erittäin hyvin säilynyt hylky. Sijainti syvällä ja kaukana rannikosta on säästänyt hyllyn asiattomilta kajoamisilta. Hylystä on nostettu ammattilaisten toimesta esineitä ja sen sitä on dokumentoitu usean vuosikymmenen ajan.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1847>

Kommun: Karleby

Objekt: Wellamo

Typ: fartygsvrak

Datering: historisk

Beskrivning:

Vraket efter ett ångfartyg med stålkonstruktion på öppna hav. Skrovet på vraket, som sjönk år 1916, ligger på en jämn havsbotten och lutar en aning mot styrbord. Största delen av de strukturella detaljerna är fortfarande bevarade. Skorstenen och masterna har dock lossnat. Områdena ovanför däck har utforskats och artefakter har bärgats. De inre delarna av skrovet har inte granskats efter att det sjunkit.

Grunder för VARK-urvalet:

Ett väldigt välbevarat vrak. Vrakets läge på djupt vatten och långt från kusten har bevarat det från obehörigt intrång. Yrkespersoner har lyft föremål från vraket och det har dokumenterats i flera decenniers tid.

Läs mera om objektet: <https://www.kyppi.fi/svark.aspx?id=1847>

783. Veneharju 100683**Kunta:** Kokkola**Kohde:** Veneharju**Tyyppi:** asuinpaikat; kivirakenteet**Ajoitus:** kivikautinen**Lyhyt kohdekuvaus:**

Neljä isohkoa neoliittisen kivilaudan asumuspainannetta, jotka sijaitsevat kivikkoisessa kangasmaastossa. Painanteiden koot vaihtelevat halkaisijaltaan 8 metrin ja 7 x 12 metrin välillä, ja ainakin kaksi painannetta ovat noin metrin syvyisiä. Kolmessa painanteessa on ympärillä kehävallia. Painanteiden välittömään läheisyyteen on raivattu "piha-alueita" sekä uria ja polkuja. Pirunpeltoon on kasattu 10 x 10 metrin kokoinen röykkiö. Asuinpaikka on aiemmin sijainnut saaristossa, ja kuuluu samaan aikatasoon jätinkirkkojen kanssa.

VARK-perustelut:

Kohde on harvinainen ja rakenteiltaan monimuotoinen kokonaisuus, jossa kivikkoiseen maastoon tehty rakenteet näkyvät hyvin maan pinnalle. Kohde on osin vaurioitunut metsätöissä.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=315010011>

Kommun: Karleby**Objekt:** Veneharju**Typ:** boplatser; stenkonstruktioner**Datering:** stenålder**Beskrivning:**

Fyra relativt stora boplatsgropar från neolitikum i en stenig hedterräng. Gropstorlekarna varierar vad gäller diameter mellan 8 meter och 7 x 12 meter och åtminstone två gropar är cirka en meter djupa. Tre gropar omges av en ringvall. I den omedelbara närheten av groparna har "gårdsområden", spår och stigar röjts. Ett röse på 10 x 10 meter har staplats i klapperstensfältet. Boplatserna har tidigare funnits i skärgården och den hör till samma tidsepok som jättekirkorna.

Grunder för VARK-urvalet:

Objektet är sällsynt och en komplex helhet vad gäller konstruktioner, där konstruktionerna i den steniga terrängen syns väldigt väl på markytan. Objektet har delvis skadats i samband med skogsarbeten.

Läs mera om objektet: <https://www.kyppi.fi/svark.aspx?id=315010011>

784. Yli-Lesti/Anttila 100549**Kunta:** Lestijärvi**Kohde:** Yli-Lesti/Anttila**Tyyppi:** asuinpaikat**Ajoitus:** pronssikautinen**Lyhyt kohdekuvaus:**

Sisämaassa joen varrella sijaitseva pronssikautinen asuinpaikka. Paikalta on löydetty skandinaavisen pronssikulttuurin keihäänkärki ja kuoppaliesiä hiekanoton yhteydessä. Kaivauksissa löydettiin asuinpaikkalöytöjä, joissa on mukana Lounais-Suomen rannikkoalueelta tunnettua Paimion keramiikkaa. Asuinpaikalla ei ole maanpinnalle havaittavia rakenteita, ja sen laajuus perustuu arvioon.

VARK-perustelut:

Pohjoisessa ja sisämaassa sijaitseva läntisen ja skandinaavisen pronssikulttuurin asuinpaikka on poikkeuksellisen harvinainen, ja tutkimuksellisesti mielenkiintoinen. Kohde on merkittävä, vaikka hiekanotto on vaurioittanut asuinpaikkaa.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=421010001>